

Příběh zachránců

KLÍČOVÉ OTÁZKY

- » Co to znamená někomu pomáhat?
- » Kdy se člověk může stát zachráncem a kdy naopak sám záchranu potřebuje?
- » Existují nějaké vlastnosti, které pomáhají lidem stát se zachránci?

ÚVODNÍ TEXT

Nikdo neví jistě, kolik nežidovských občanů dalo v období druhé světové války v sázku život, aby zachránilo Židy. Na územích okupovaných nacisty žilo téměř 700 miliónů lidí. Na záchranných akcích se podílela pouze nepatrná část. Mnoho zachránců bylo odhaleno a zavražděno. Příběhy některých byly zdokumentovány a část zachránců byla později izraelských národním památníkem Jad Vašem oceněna titulem Spravedlivý(á) mezi národy.

➔ **Velké a malé dějiny > Holocaust a lidské chování > Pomoc v době pronásledování, s. 402**

PRACOVNÍ MATERIÁLY

Příběh rodiny Kytlicových¹

1. část

František a Anna Kytlicovi hospodařili na samotě Kněžství nedaleko Žamberka ve východních Čechách. Měli tři děti. Dospělosti se dožil pouze syn Jaroslav, kterému na začátku druhé světové války bylo devět let. Rodina byla zvyklá starat se o potřebné. „Moje maminka dala najíst každému. Když přišel žebrák, dostal najíst. Přišli dráteníci ze Slovenska, usušili se u nás, přespali, najedli se a ještě dostali nějaké jídlo na cestu“, vzpomíná pan Jaroslav. Ani za války rodina [...]

2. část

Ani za války rodina nezměnila své zvyky. Kytlicovi poskytli úkryt nejen uprchlému polskému důstojníkovi Eduardu Pietrazynovi. Když byli žamberečtí Židé v prosinci 1942 povoláni do transportu, dvaadvacetiletý židovský mladík Jan Hostovský se rozhodl, že do transportu nenastoupí. Nastrojil vše tak, aby to vypadalo, že se utopil v nedaleké přehradě a uprchl do lesů. Nějakou dobu se skrýval, přespával v zemlance, kterou si postavil, a živil se tím, co našel. Jednoho dne ho v lese objevil polský důstojník Pietrazyn, který byl již u Kytliců ukrytý [...]

3. část

Eduard Pietrazyn přivedl Jana Hostovského na samotu do Kněžství. Kytlicovi rodinu Hostovských, která vlastnila v Žamberku před válkou likérku, znali a sestra pana Kytlice byla na konci první světové války u Hostovských ve službě. Oba muži

---

¹ Volně upraveno: Miroslava LUDVÍKOVÁ: *Darované životy. Příběhy českých a moravských Spravedlivých mezi národy*, Hradec Králové 2007; Archiv Židovského muzea v Praze, Oddělení pro dějiny šoa, rozhovor č. 849.

se u Kytliců úspěšně ukrývali až do konce války. Jan Hostovský žil v podkroví domu Kytliců v utajení a vědělo o něm pouze několik lidí. Domovním prohlídkám četnictva a raziím gestapa za války, zvláště pak v období heydrichiády, se však nevyhnuli ani Kytlicovi [...]

4. část

V těchto chvílích se oba muži ukrývali na přechodnou dobu v lese. Všechny prohlídky naštěstí Kytlicovi přečkali bez úhony, často i díky včasnému varování lidí z okolí. Někdy byli varováni sousedem nebo dokonce místním četníkem, že „přijela návštěva, gestapo z Hradce.“ Došlo však i k případům, kdy jim někdo vyhrožoval [...]

5. část

V průběhu války dostali několik anonymních dopisů. V dopisech rodinu Kytlicových pisatelé vyzývali, aby okamžitě přestali ukrývat nebezpečné osoby, aby neohrožovali sebe, ani ostatní obyvatele osady. Autoři těchto dopisů patrně nikdy nedošli tak daleko, aby Kytlicovy udali. Jan Hostovský měl dokonce před válkou nedaleko Žamberka přítelkyni. Jednou, když se ukrýval v lese, poslal Jan po panu Kytlicovi vzkaz své přítelkyni, v němž prosil, aby jim do lesa přinesla trochu jídla [...]

6. část

„Když jsem to té slečně dal, vrátila mi to a řekla, že nic psát nebude, ať se k ní Jan vůbec nehlásí, že je to nebezpečné, že by mohli vystřílet celou rodinu,“ vzpomínal Jaromír Kytlic. V roce 1942 se však náhodou o ukrytém Janu Hostovském dozvěděla slečna Hana Šustová. Za heydrichiády, kdy v Kněžství hrozila razie gestapa, se nabídla, že ho ukryje ve svém pokoji v budově žambereckého sanatoria, kde pracovala. Když se situace uklidnila, vrátili se Jan a Hana ke Kytlicovým s překvapivou zprávou. Jan a Hana se do sebe zamilovali a chtěli se vzít. Bláhová myšlenka? Přílišné riziko? Kytlicovi však dokázali v podmínkách protektorátu zorganizovat a utajit i takovou věc. V podkroví domu Kytliců se v srpnu 1943 konala svatba. Jan Hostovský se svou manželkou a dcerkou, která se narodila rok po svatbě, válku šťastně přežili.

METODICKÁ ČÁST

- » Cílová skupina: 2. stupeň ZŠ
  - » Časová dotace: 90 minut, doporučujeme vyučujícím upravit citlivě délku pracovních textů podle schopností jejich žáků, stejně tak volit a měnit učební strategie a metody podle svých pedagogických zkušeností
  - » Metody práce: nedokončené věty, čtení s předvídáním, pětilístek, skupinová práce
  - » Zařazení lekce: lekce je vhodná k naplňování očekávaných výstupů vzdělávacích oborů Dějepis a Výchova k občanství. Akcentuje u žáků rozvoj jednotlivých klíčových kompetencí, rozvoj dovedností a postojů vybraných průřezových témat.
  - » Klíčová slova: pomoc, odvaha, strach, záchránce, holocaust
1. Přečtete žákům úvodní text. Můžete jim také položit úvodní otázky. Dále žáky vyzvěte, aby se v oblasti „pomáhání druhým lidem“ zamysleli nad zkušenostmi ze svého vlastního života a doplnili nedokončené věty.

Naposledy jsem pomohl...

Naposledy mi v obtížné situaci pomohl...

Přečtete si společně ve třídě několik vět nahlas. Dotazujte se žáků, jaké vlastnosti museli projevit, aby někomu pomohli nebo naopak, jaké vlastnosti musel projevit člověk, který jim pomohl v obtížné situaci.

2. V této části budou žáci pracovat s textem, prostřednictvím něhož se seznámí s příběhem rodiny, která zachránila během druhé světové války život Janu Hostovskému. Délku textu je vhodné přizpůsobit aktuální úrovni schopností žáků.

Rozdělte žáky do pracovních skupin (nejlépe čtyř až pětičlenných) a pracujte metodou čtení s předvídáním.

Každé pracovní skupině přiřadte vždy jednu část textu a společně si ji ve třídě nahlas přečtete. Poté vyzvěte jednotlivé skupiny, aby samostatně během krátké chvíle předvídaly a napsaly vlastní krátkou verzi toho, jak se příběh podle nich bude dál odehrávat. Vyzvěte jednotlivé skupiny, aby představily své pokračování příběhu, a navažte tím, že žákům rozdáte další část textu, s kterou se opět společně seznámíte. V předané části textu se žáci dozví skutečné pokračování příběhu a opět předvídají jeho další pokračování. Celý postup opakujte, dokud žáci neprojdou celý příběh.

3. Prostřednictvím upravené metody pětilístku se vraťte s žáky zpět k osudu rodiny a zachráněného Jana Hostovského. Nakreslete na tabuli pětilístek, do jehož středu napište ústřední pojem „rodina Kytlicova“.

Nyní vyzvěte pracovní skupiny, aby podle vašich pokynů vyplňovaly jednotlivé lístky.

První lístek:

Napište jedno podstatné jméno, které vás napadne v souvislosti s rodinou Kytlicových.

Druhý lístek:

Jací Kytlicovi podle vás byli? Napište dvě přídavná jména.

Třetí lístek:

Jakého jednání se členové rodiny museli vyvarovat, aby Jana Hostovského pomohli zachránit? Napište tři slovesa.

Čtvrtý lístek:

Popište, co usnadňovalo Kytlicovým pomoc při záchraně Jana Hostovského. Své nápady formulujte do vět.

Pátý lístek:

Pokud byste měli příběhu přidělit vhodný a výstižný titulek, jak by zněl?

Dle časových dispozic a úrovně schopností žáků můžete s pomocí vašich pokynů nechat žáky vytvářet pětilístek nejprve samostatně ve skupinách. Poté můžete vytvářet v rámci reflexe skupinových pětilístků jeden společný pětilístek na tabuli. V jiném případě můžete rovnou s celou třídou tvořit jeden společný pětilístek na tabuli.